

ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ 5-7 КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ЛЕКСИКОЛОГІЇ

Новосьолова В.І., канд. пед. наук

Лексична компетентність полягає в оволодінні лексичними засобами мови й умінні користуватися ними й передбачає багатий словниковий запас; правильне уживання слова відповідно до поняття, що це слово виражає; ураховує можливості лексичної сполучуваності слів. Вибір і використання лексичних елементів залежить від сфери й ситуації, у яких відбувається комунікативний процес. Лексична компетентність – складне утворення, складниками якого є такі компоненти: мотиваційний (мотивація, цілепокладання), когнітивний (знання лексичного складу мови), діяльнісно-практичний (уміння й навички), рефлексивний (самостійна робота й самоконтроль).

Розроблена методика базується на *системі завдань*, спрямованих на формування компетентностей особистості, що передбачає організацію діяльності учнів за чотирма напрямками: завдання, зорієнтовані на вироблення, систематизацію, закріплення, контроль знань з лексикології; завдання, які передбачають розвиток, контроль практичних навчально-мовних умінь; завдання, що орієнтовані на розвиток, контроль живого спілкування в різних ситуаціях мовлення. Усі види завдань і вправ мають системний і систематичний характер, подаються в логічній послідовності – від теоретичних до практичних, від простіших до складніших, від репродуктивних до творчих, від умінь сприйняття і орієнтування в ситуації спілкування до втілення здобутих знань, сформованих комунікативних умінь у реальних життєвих ситуаціях спілкування.

Лексична компетентність передбачає засвоєння й дотримання лексичних норм і сформованість на їх основі таких спеціальних *умінь*: визначати належність слів до певної лексичної категорії й особливості функціонування лексем в тексті; формулювати й пояснювати лексичне значення слів, з'ясовувати лексичне значення їх за контекстом, за допомогою різних типів словників; вибирати із власного словникового запасу потрібні слова; усвідомлено, вмотивовано правильно, точно й доцільно використовувати виучувані слова в процесі комунікації; орієнтуватися в мовленнєвій ситуації, характерній для певного висловлювання, відповідно до якої слова; з'ясовувати мету автора й комунікативне завдання тексту; визначати стиль, тип мовлення, тему, основну думку, задум запропонованого тексту; знаходити композиційні й мовні засоби, характерні для певного стилю й типу мовлення, що реалізують комунікативне завдання тексту; знаходити й виправляти лексичні помилки.

Дібрано ефективні методи (теоретичні, теоретико-практичні, практичні (залежно від закономірностей засвоєння мови); інформаційно-рецептивні (пояснювально-ілюстративні), репродуктивні, продуктивні, проблемні, частково-пошукові (евристичні), дослідницькі; метод рефлексії, інтерактивні методи), прийоми й організаційні форми роботи, котрі забезпечуватимуть активне засвоєння лексем, стійкі навички доцільного їх використання з урахуванням стилю, типу й ситуації мовлення.

У тезах висвітлено тему формування лексичної компетентності учнів 5-7 класів у процесі вивчення лексикології. Дібрано ефективні методи (теоретичні, теоретико-практичні, практичні (залежно від закономірностей засвоєння мови); інформаційно-рецептивні (пояснювально-ілюстративні), репродуктивні, продуктивні, проблемні, частково-пошукові (евристичні), дослідницькі; метод рефлексії, інтерактивні методи), прийоми й організаційні форми роботи, котрі забезпечуватимуть активне засвоєння лексем, стійкі навички доцільного їх використання з урахуванням стилю, типу й ситуації мовлення.

Ключові слова: лексична компетентність, лексикологія, лексичні засоби мови, система завдань, методи, прийоми й організаційні форми роботи.